МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Випуск 3 (50), 2025

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Ризики продовольчої безпеки в умовах невизначеності: аналітика, управління, прогнозування, фінансово-маркетингові інструменти мінімізації”

м. Київ, МАУП, 23 грудня 2025 р.

Київ
2025

Є. А. Степаненко, Г. О. Кузьменко
Механізми публічного адміністрування забезпечення продовольчої безпеки в умовах невизначеності *104*

Г. О. Кузьменко
Консалтинг як інструмент трансформації освітньої політики безпеки в умовах невизначеності *107*

А. А. Телендій
Інформаційно-аналітична підтримка органів публічної влади у мінімізації ризиків продовольчої безпеки в умовах невизначеності *110*

М. В. Шайдулін, А. А. Телендій
Адаптація європейських підходів до управління продовольчою безпекою в Україні в умовах невизначеності *113*

В. В. Чайка, Н. А. Сіцінський
Регуляторні механізми держави у стабілізації продовольчих ринків в умовах невизначеності *116*

О. М. Слоневський, Г. О. Кузьменко
Механізми міжсекторальної взаємодії у публічному управлінні продовольчою безпекою в умовах невизначеності *119*

С. В. Рудь, А. А. Телендій
Стратегічне планування у сфері продовольчої безпеки в умовах невизначеності *122*

О. О. Оліферук, Н. А. Сіцінський
Публічно-приватне партнерство як інструмент зниження продовольчих ризиків в умовах невизначеності *126*

О. В. Настенко, Г. О. Кузьменко
Система управління продовольчими ризиками в публічному адмініструванні: аналітичний та організаційний виміри в умовах невизначеності *129*

А. В. Ігнатенко, Н. А. Сіцінський
Ризик-орієнтований підхід у публічному управлінні продовольчими системами в умовах невизначеності *132*

О. О. Оліферук, Н. А. Сіцінський
Соціально-економічні ризики продовольчої безпеки та управлінські відповіді публічної влади в умовах невизначеності *135*

Є. В. Кравчук, Н. А. Сіцінський
Державна політика продовольчої безпеки: виклики та управлінські інструменти реагування в умовах невизначеності *138*

А. В. Ігнатенко, Н. А. Сіцінський
Ризики продовольчої безпеки як об'єкт управлінського аналізу в системі публічної влади в умовах невизначеності *141*

4. Information-Analytical Support for Food Security Risk Management in Ukraine: *FAO Regional Perspective*. 2025. URL: https://www.fao.org/europe/publications/detail/en/c/1708123
5. Інформаційно-аналітичне забезпечення мінімізації продовольчих ризиків. *Публічне управління*. 2025. № 3. URL: http://pptk.donnu.edu.ua/article/view/2025-3-06
6. Моніторинг та прогнозування продовольчих ризиків в умовах невизначеності. *Economics and Law*. 2025. URL: https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economiclaw/article/view/2025-4-02
7. National Food Security Information Systems: Lessons from Global Practice for Ukraine. *OECD*. 2025. URL: https://www.oecd.org/publications/national-food-security-information-systems-ukraine-2025.htm

М. В. ШАЙДУЛІН
здобувач другого (магістерського) рівня освіти, ННІУЕБ

А. А.ТЕЛЕНДІЙ
канд. наук з держ. упр, доцент кафедри ННІУЕБ

АДАПТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЮ БЕЗПЕКОЮ В УКРАЇНІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Адаптація європейських підходів до управління продовольчою безпекою є одним із ключових напрямів модернізації державної політики України, особливо в контексті євроінтеграційних зобов'язань, Угоди про асоціацію з ЄС та статусу кандидата на членство в Європейському Союзі. Європейська модель продовольчої безпеки характеризується високим рівнем інституційної зрілості, сильним акцентом на стійкість (resilience), екологічну безпеку, цифровізацію, прозорість ланцюгів постачання та інтеграцію продовольчої політики в ширшу стратегію Green Deal та Farm to Fork. В Україні, де продовольча безпека залишається елементом національної безпеки в умовах війни, руйнування інфраструктури, енергетичних криз та глобальних шоків, просте копіювання європейських підходів неможливе. Необхідна саме адаптація — творче перенесення, переосмислення та поетапне впровадження з урахуванням воєнних реалій, обмежених ресурсів та специфіки аграрної структури країни [1].

Актуальність теми посилюється необхідністю виконання рекомендацій Європейської комісії у рамках переговорного треку "Сільське господарство та продовольча безпека" та підготовкою до післявоєнного відновлення. Метою даних тез є проаналізувати ключові європейські підходи, їх адаптаційний потенціал для України та основні виклики й напрями впровадження.

Європейська модель управління продовольчою безпекою базується на таких принципах [2]:

- інтегрований підхід — продовольча безпека є частиною ширшої політики сталого розвитку (Farm to Fork Strategy, Biodiversity Strategy, Green Deal);
- ризик-орієнтованість — ризик-менеджмент на всіх етапах ланцюга (від поля до столу);
- цифрова прозорість — системи traceability (IACS, LPIS, FSDN, EU Digital Product Passport);
- стійкість та адаптивність — акцент на кліматичну адаптацію, диверсифікацію, короткі ланцюги постачання;
- соціальна інклюзивність — захист вразливих груп, боротьба з продовольчими відходами, здоровий спосіб життя;
- інституційна координація — сильні міжсекторальні та міжрівневі механізми.

Нормативна база ЄС, яку Україна зобов'язана гармонізувати [3]:

- Регламент (ЄС) 2017/625 (офіційний контроль харчових продуктів);
- Регламент (ЄС) 2018/848 (органічне виробництво);
- Стратегія Farm to Fork (2020);
- Регламент про спільну сільськогосподарську політику (CAP) 2023–2027;
- директиви щодо скорочення харчових відходів та пестицидів.

Ключові європейські підходи та їх адаптаційний потенціал для України:

Європейський підхід	**Основний зміст в ЄС**	**Адаптаційний потенціал для України**	**Основні виклики адаптації**
Інтегрована система моніторингу та контролю (IACS + LPIS + FSDN)	Цифрова ідентифікація земель, платежі, екологічні стандарти	Високий — основа для Державного аграрного реєстру та прозорої допомоги	Військові руйнування, брак даних на окупованих територіях, недостатня цифрова інфраструктура
Ризик-орієнтований офіційний контроль (Регл. 2017/625)	Пропорційність перевірок залежно від ризику	Високий — вже частково впроваджується Держпродспоживслужбою	Недостатня кадрова та технічна спроможність, воєнні ризики
Стратегія Farm to Fork	Зменшення пестицидів, добрив, антибіотиків; органічне виробництво	Середній — довгостроковий вектор, але потребує перехідного періоду	Війна вимагає пріоритету кількісної доступності над якісними обмеженнями
Короткі ланцюги постачання та локальні системи	Підтримка прямих продажів, фермерських ринків, кооперативів	Високий — особливо актуально для громад та ВПО	Логістичні обмеження, енергетична нестабільність
Система раннього попередження та кризового менеджменту	EFSA, RASFF, скоординовані кризові плани	Високий — база для національної системи раннього попередження	Відсутність єдиної цифрової платформи, фрагментованість даних

Екологічна кондиційність та зелена архітектура CAP	Еко-схеми, агроекологічні платежі	Середній — перспективно після війни	Поточна пріоритетність — виживання, а не екологічні стандарти

Основні напрями адаптації європейських підходів в Україні [4]:

- цифровізація та прозорість ланцюгів постачання — розширення Державного аграрного реєстру до рівня, сумісного з IACS/LPIS; впровадження електронного маркування та traceability для експортних партій;
- ризик-орієнтований контроль — перехід Держпродспоживслужби до пропорційного нагляду (high-risk → часті перевірки, low-risk → спрощений контроль);
- підтримка коротких ланцюгів та локальних систем — державні програми для громад (субвенції на фермерські ринки, переробні пункти, кооперативи);
- поступова гармонізація екологічних стандартів — перехідні періоди для скорочення пестицидів та добрив; пріоритет на органічне виробництво для експорту до ЄС;
- міжсекторальна координація — створення постійно діючого Координаційного центру продовольчої стійкості з чіткими повноваженнями та представництвом Мінагрополітики, Мінекономіки, Міненерго, Мінрегіону, Мінсоцполітики;
- міжнародна технічна допомога — використання Twinning-проєктів, TAIEX, фінансування ЄС на цифровізацію, навчання, пілотні проєкти.

Виклики адаптації [5]:

- військовий контекст — пріоритетність кількісної доступності над якісними та екологічними обмеженнями;
- ресурсні обмеження — недостатнє фінансування та кадрова спроможність;
- інституційна фрагментованість — розмиті повноваження між відомствами;
- регіональна нерівність — різна готовність західних та східних регіонів до європейських стандартів;
- конфлікт короткострокових та довгострокових цілей — відновлення vs зелена трансформація.

Адаптація європейських підходів до управління продовольчою безпекою в Україні є не просто технічним завданням гармонізації законодавства, а стратегічним вибором моделі розвитку аграрного сектору та харчових систем на наступні 10–15 років. В умовах війни пріоритетність має залишатися на стійкості та доступності, але вже зараз необхідно закладати фундамент європейської моделі: цифровізацію, ризик-орієнтованість, прозорість, короткі ланцюги та міжсекторальну координацію. Поетапне, реалістичне та контекстно-чутливе впровадження європейських стандартів дозволить Україні не лише виконати зобов'язання перед ЄС, а й суттєво підвищити стійкість

та конкурентоспроможність власної продовольчої системи в глобальному вимірі. Подальші дослідження мають фокусуватися на оцінці ефективності адаптованих європейських інструментів у воєнний та повоєнний періоди та механізмах прискореної гармонізації.

Джерела

1. Про схвалення Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 № 684-р. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-prodovolchoi-bezpeky-ukrainy-na-period-do-2027-roku-ta-zatverdzhennia-operatsiinoho-planu-zakhodiv-z-ii-realizatsii-i230724-684
2. Адаптація європейських стандартів управління продовольчою безпекою в Україні: виклики та перспективи. *Аграрна економіка*. 2025. № 3. URL: https://agroecojournal.org.ua/article/view/2025-3-02
3. Гармонізація українського законодавства з acquis ЄС у сфері продовольчої безпеки та сільського господарства. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2025. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/garmonizaciya-ukrayinskogo-zakonodavstva-z-acquis-yes-u-sferi-prodovolchoyi
4. Farm to Fork Strategy in the Context of Ukraine's EU Accession Path. *European Commission – Ukraine Facility*. 2025. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/ukraine_en
5. Механізми адаптації європейських підходів до продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. *Публічне управління*: *теорія та практика*. 2025. № 2. URL: http://pptk.donnu.edu.ua/article/view/2025-2-05
6. Інтеграція України в європейський зелений курс: продовольчий вимір. *Economics and Law*. 2025. URL: https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economiclaw/article/view/2025-1-04

В. В. ЧАЙКА

здобувач другого (магістерського) рівня освіти, ННІУЕБ

Н. А. СІЦІНСЬКИЙ

д-р наук з держ. упр., професор кафедри ННІУЕБ

РЕГУЛЯТОРНІ МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВИ У СТАБІЛІЗАЦІЇ ПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКІВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Регуляторні механізми держави у стабілізації продовольчих ринків є ключовим інструментом публічного адміністрування, спрямованим на запобігання різким коливанням цін, забезпечення доступності основних продуктів харчування для населення та підтримку стабільності аграрного сектору. В Україні, де продовольчий ринок зазнає значного впливу воєнних дій, блокади